

Міністерство освіти і науки України
Міністерство промислової політики України
Міністерство економіки України
Національна академія наук України
Академія правових наук України
Державні адміністрації Харківської, Сумської, Полтавської областей
Північно-Східний науковий центр НАН і МОН України
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого
Інститут економіки та прогнозування НАН України
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
Харківський національний економічний університет
Харківська національна академія міського господарства
Технопарк "Інститут монокристалів"
Центр "Харківські технології"

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: НАУКОВЕ, ЕКОНОМІЧНЕ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

27-28 жовтня 2006 р.

м. Харків

"Конкурентна Україна" перехід до інноваційної моделі розвитку визначений як основна стратегічна мета, на досягненні якої повинні бути зосереджені зусилля органів державної влади, організацій науки, освіти і бізнесових структур, усіх суспільних інститутів.

Тому за наслідками обговорення вказаних питань і проведених дискусій учасники конференції прийняли наступні рекомендації:

ЕКОНОМІЧНИХ СЕКЦІЙ:

1. Схвалити досвід проведення конференції з проблем наукового, економічного та правового забезпечення інноваційного розвитку України, що сприяє підвищенню рівня інноваційної культури суспільства та міжрегіонального науково-технічного співробітництва. Вважати доцільним подальше посилення організаційної, інформаційної та практичної спрямованості конференції, для чого:
 - 1.1. запровадити практику проведення тематичних семінарів, круглих столів та інших заходів, що сприяють обміну думками і виробленню управлінських рішень за ключових питань розвитку інноваційних процесів в Україні;
 - 1.2. для узагальнення та розповсюдження практичного досвіду інноваційної діяльності, ввести у практику запрошення на конференції, тематичні семінари, круглі столи та інші заходи, представників малого та середнього бізнесу, промислових підприємств, банків та небанківських фінансових установ;
 - 1.3. здійснити заходи із консолідації зусиль вчених та спеціалістів щодо підготовки матеріалів та участі у конференціях, тематичних семінарах, круглих столах та інших заходах, розширивши коло тематичних напрямків та секцій;
 - 1.4. розглянути питання про доцільність залучення до участі в обговоренні наукових, економічних та правових проблем інноваційної діяльності закордонних вчених, що займаються проблемами інноваційного розвитку, провідних менеджерів та фахівців з інноваційних бізнес-структур для використання їх досвіду під час розбудови регіональної інноваційної системи та подальшого міжнародного співробітництва в сфері інновацій.
2. Національна стратегія створення в Україні економічних засад інноваційної моделі розвитку повинна передбачати комплекс загальнонаціональних, регіональних та місцевих заходів, збалансованих на усіх рівнях державного управління та органічно поєднаних з інноваційною активністю незалежних економічних суб'єктів, зокрема:
 - 2.1. здійснення державної промислової та інвестиційної політики, спрямованої на активізацію нововведень як пріоритетної складової загальної стратегії соціально-економічного розвитку держави та конкурентних стратегій суб'єктів господарювання, забезпечення єдності структурної та інноваційної політики;
 - 2.2. підтримка добросовісної конкуренції на внутрішньому ринку, яка охоплюватиме підприємства до інноваційної діяльності та створення умов для реалізації вітчизняними підприємствами наступальної стратегії на зовнішніх ринках;

- 2.3. запровадження пільгового режиму та удосконалення механізмів фінансування інноваційної діяльності, вдосконалення інфраструктури ринків з метою підвищення питомої ваги наукомістких продуктів в особистому та виробничому споживанні;
- 2.4. диверсифікація організаційних форм функціонування національної економіки, забезпечення співпраці малих та середніх підприємств з корпоративними структурами, підтримка великих підприємств і об'єднань, які мають змогу реалізувати загальнодержавні інноваційні пріоритети, розвиток науково-виробничої кооперації, венчурного бізнесу, промислово-фінансової інтеграції, в тому числі — на міжнародному рівні;
- 2.5. пріоритетний розвиток людського потенціалу як основи майбутнього постіндустріального суспільства;
- 2.6. посилення інтеграції України в світовий науково-технологічний простір, розширення міжнародної співпраці на державному рівні та на рівні окремих підприємств та інституцій в галузі науки, техніки та інновацій;
- 2.7. модернізація системи державної підтримки інноваційних процесів на користь збільшення питомої ваги заходів непрямого їх стимулювання:
 - створення науково-дослідницьких центрів зі змішаним (державно-приватним) фінансуванням;
 - формування системи безоплатного забезпечення державними інформаційними ресурсами інститутів, які надають інфраструктурні послуги, концентрують та поширюють інформацію про інноваційні пропозиції;
 - розробка надійної системи кон'юнктурних досліджень ринкового попиту на науково-технічну та інноваційну продукцію через створення державно-приватних консультаційних установ на центральному та регіональному рівнях;
- 2.8. запровадження системи критеріїв відбору пріоритетних технологій та інноваційних проектів за їх функціональними ознаками, зокрема за відповідністю світовому технологічному рівню, міжнародною конкурентоспроможністю, потенціалом реалізації галузевих технологічних наукомістких завдань структурної перебудови економіки, ресурсозбереження, соціального забезпечення та захисту, розвитку людського капіталу тощо;
- 2.9. розбудова інститутів довгострокового рефінансування та кредитування інвестиційних та інноваційних проектів, запровадження механізмів конкурсного відбору та експертизи проектів та лібералізація доступу іноземного банківського капіталу на ринки фінансування інноваційних проектів;
- 2.10. запровадження інструментів заохочення децентралізованого фінансування інноваційної діяльності, в тому числі:
 - створення мережі державних венчурних компаній для пільгового кредитування високотехнологічних підприємств;
 - формування державної системи страхування ризиків інноваційної діяльності та інноваційних кредитів через мережу державно-приватних страхових компаній;
 - залучення до венчурного фінансування нетрадиційних учасників інно-

- ваційної інфраструктури (бізнес-ангели) за рахунок законодавчо закріпленої частки у власності і прибутку підприємств високотехнологічного бізнесу;
- 2.11. стимулювання масового створення суб'єктів та об'єктів нефінансової інноваційної інфраструктури: технопаркових та інкубаційних структур, мережі регіональних центрів інноваційного розвитку, віртуальних інноваційних центрів та бірж вітчизняних інновацій, патентних підрозділів на виробничих підприємствах.
 3. Схвалити Концепцію формування регіональної інноваційної системи Харківської області, представлену на конференції Північно-східним науковим центром НАН і МОН України. Для практичної реалізації Концепції:
 - 3.1 надіслати пропозиції Північно-східного наукового центру НАН і МОН України щодо формування регіональної інноваційної системи до Кабінету Міністрів України, Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Харківської міської ради;
 - 3.2. визнати позитивним досвід діяльності технопарків та інших суб'єктів інноваційної інфраструктури на території Харківської області та, з метою поширення цього досвіду, створити міжрегіональну систему інформаційних центрів щодо обміну інформацією та розповсюдження інноваційних пропозицій вчених та спеціалістів;
 - 3.3. прискорити вирішення питання про формування Регіональної громадської Ради з проблем інноваційного розвитку як дорадчого експертно-консультативного органу при Харківській обласній державній адміністрації та Харківській обласній раді;
 - 3.4. визнати необхідним створення регіонального інноваційного центру як базового елементу регіональної інноваційної системи та сформулювати конкретні умови участі провідних освітніх та наукових установ Харківської області у формуванні його статутного капіталу та поточній діяльності;
 - 3.5. запровадити єдині методологічні підходи до оцінки інноваційного потенціалу підприємств та установ, територіальних кластерів, корпоративних та сітьових бізнес-структур, окремих нагромаджень ресурсів та регіону в цілому, а також моніторингу їхнього функціонування та формування інноваційних рейтингів.
 4. Звернути увагу органів державної влади і місцевого самоврядування, навчальних та наукових закладів на необхідність розвитку систем підготовки менеджерів в сфері інноваційної діяльності.
 5. Активізувати роботу державних засобів масової інформації щодо широкого розповсюдження матеріалів стосовно специфіки інноваційних процесів та напрямів функціонування інноваційної інфраструктури.
 6. Посилити роботу щодо пропаганди та розвитку інноваційної культури працівників сфери управління, науковців та підприємців, організувати проведення спеціалізованих тренінгів на місцях.

ЮРИДИЧНИХ СЕКЦІЙ:

I. Цивільно-правова секція:

1. Реформування законодавства, яким регулюються майнові та особисті немайнові відносини, пов'язані зі сферою інтелектуальної власності, обороту інтелектуальних продуктів, їх впровадження у виробництво шляхом створення наукових та підприємницьких структур має здійснюватися на основоположних засадах Цивільного кодексу України (далі — ЦК України).
2. Результатом цього має стати формування спеціального інноваційного законодавства, яке по-перше, має узгоджуватися з принципами, встановленими в ЦК України та Законі України "Про державне регулювання комерційної діяльності"; по-друге, бути структурованим відповідно до регулювання тих напрямків суспільних відносин, котрі стосуються інноваційної діяльності; по-третє, мати комплексний характер.
В подальшому інноваційне законодавство потребує кодифікаційної роботи, результатом якої має бути розробка Інноваційного кодексу України.
3. Для проведення масштабної роботи із опрацювання інноваційного законодавства потрібно створити автоматизовану аналітично-інформаційну систему. Це стосується передусім питань інтелектуальної власності, юридичних осіб, інвестування, цінних паперів, фінансових послуг тощо, усього кола відносин, які охоплюються широким розумінням інноваційної діяльності. Такий підхід дозволить виявити недоліки та суперечності законодавства, що є необхідною передумовою його реформування. Відповідно доцільно піддавати обробці проекти нових інноваційних законів для визначення їх відповідності **прийнятним** засадам інноваційної діяльності.
4. З метою удосконалення правових засад інноваційної діяльності необхідно розробити і впровадити комплекс першочергових заходів, спрямованих на усунення системних недоліків у функціонуванні науково-технологічного комплексу й реалізацію інноваційної моделі розвитку України, серед яких головними є розробка:
 - чіткої стратегії побудови інноваційної інфраструктури;
 - видів юридичних осіб, організаційно-правова форма яких є найприйнятнішою для залучення капіталу в розвиток і освоєння нових технологій;
 - основ венчурного бізнесу та венчурного фінансування із запропонованими положеннями щодо їх активізації в Україні;
 - схеми залучення приватного капіталу для фінансування інноваційної діяльності, створення системи державно-приватних джерел фінансування;
 - засад функціонування інвестиційних фондів і компаній;
 - єдиної методології інвентаризації та експертної оцінки наявного науково-технічного і технологічного потенціалу країни та формування бази даних;
 - біржових (а також ярмаркових тощо) механізмів торгівлі інтелектуальними продуктами;
 - способів досягнення комерціалізації усіх наукових розробок, включаючи ті, що створено фундаментальною наукою, для чого мають бути втілені в законодавчі механізми пропозиції із реформування вищої школи та вільного розпорядження нею коштами, одержаними від ре-

- лізації результатів інтелектуальної діяльності;
- способів залучення вузів та наукових закладів до практичної діяльності за допомогою створення відповідних структур та змін у регулюванні їх правових можливостей, визначення інноваційної діяльності як однієї з основних статутних видів діяльності вузів;
 - дієвих схем врахування інтересів певних регіонів із розташованими на їх території вузами та науковими закладами, іншими суб'єктами, що мають відношення до інноваційної діяльності та ін.;
 - засад конкурсної підтримки науково-технічної діяльності та інновацій, включаючи необхідний пакет нормативно-правових документів.
5. **Інноваційна інфраструктура має охоплювати** процес створення об'єкта інтелектуальної власності та оформлення права на нього, пропозиції щодо використання об'єкту інтелектуальної власності, забезпечення процесу впровадження інновації та його фінансування, контроль за використанням і поверненням коштів та використанням коштів, отриманих від упровадження інновацій, процес вкладення об'єктів інтелектуальної власності до статутних капіталів господарських товариств та ринковий обіг цих об'єктів.
6. Слід приділити особливу увагу створенню інноваційних структур, в яких брали б участь місцеві органи державної влади, самоврядування, наукові та освітні заклади, промислові підприємства, банківські установи, страхові компанії, інші компанії на ринку фінансових послуг для гармонійного поєднання державних, суспільних, регіональних та приватних інтересів.
7. Слід постійно аналізувати процеси створення і функціонування центрів трансферу технологій, розробки принципів і супроводу діяльності нової фінансової індустрії — венчурного капіталу, проведення експертизи перспективних проектів, пошуку споживачів інвестицій та діагностики ризиків, поетапного запровадження багаторівневої системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців для інноваційної діяльності у виробничо-технологічній і науковій сфері, у тому числі — малого підприємництва, управління інтелектуальною власністю, розробки й апробації моделей "технологічного коридору" — від одержання нових знань до виробництва на їхній основі нової конкурентноздатної продукції і виведення її на ринок, підготовки фахівців для роботи з іноземними інвесторами і венчурними компаніями та ін.

З цією метою слід розробити програму створення університетських технопарків з відповідною структурою, включаючи бізнес-інкубатори. В якості пілотного проекту можливо створення у 2008 році університетського технологічного бізнес-інкубатора при ХНТУСГ, забезпечивши цей процес відповідним законодавчим супроводженням.

Паралельно слід опрацьовувати технологічну кейс-методологію як вид трансферу технологій, що вирішуватиме проблеми:

- інвентаризації технологій;
- оптимального прийняття рішень в сфері розробки та впровадження технологій;
- підвищення якості підготовки кадрів;
- сприяння впровадженню технологій.

З цією метою вбачається доцільним координувати зазначену діяльність з Проектом "Григорій Сковорода-300", пов'язаного з ціннісним підходом до інноваційної діяльності, та українською діаспорою.

8. Для проведення роботи у цих напрямках слід зосередити зусилля вузів та наукових закладів, фахівців у сфері економіки та права, зокрема, конкуренції, корпоративного управління, інтелектуальної власності, патентного пошуку, ринку цінних паперів та фінансових послуг тощо. З метою координації цієї діяльності доцільно створити Інститут державно-правових проблем інновацій у формі співучасті наукових та навчальних закладів, зокрема, Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, Академії правових наук України та її науково-дослідних інститутів, Інституту законодавства при Верховній Раді України, Інституту економіко-правових досліджень НАН України.

II. Господарсько-правова секція:

1. Перелік прогнозів та програм, встановлених Законом України "Про державне прогнозування та розробку програм економічного й соціального розвитку" потребує доповнення довгостроковою програмою соціально-економічного розвитку держави, якою має закріплювати інноваційно-орієнтований курс розвитку України.
2. Система багаторівневого державного планування й прогнозування зумовлює доцільність розробки та прийняття комплексного документу з питань забезпечення реалізації інноваційної моделі економічного розвитку з робочою назвою "Концепція забезпечення інноваційного розвитку України". Такий комплексний документ з питань забезпечення реалізації інноваційної моделі економічного розвитку повинен задати необхідний вектор інноваційним процесам, узгодити всі інноваційні трансформації в країні в різних сегментах та галузях економіки та стати підґрунтям для розробки конкретних заходів з їх реалізації та забезпечення.
3. Побудова інноваційної моделі економіки та інформаційного суспільства вимагає законодавчих зусиль не лише на рівні реалізації інноваційної стратегії соціально-економічної політики держави через прийняття та виконання прогнозів та програм соціально-економічного розвитку, а також на рівні створення правового поля для функціонування національної інноваційної системи, яке має охоплювати такі основні моменти:
 - принципи, вихідні засади регулювання національної інноваційної системи;
 - структурні елементи національної інноваційної системи;
 - місце держави, форми її участі в національній інноваційній системі;
 - механізми та заходи державного регулювання національної інноваційної системи;
 - систему органів державного управління та контролю за інноваційними процесами в країні;
 - напрямки та програми розвитку національної інноваційної системи, в тому числі порядок їх розроблення, затвердження, моніторингу та коригування, із прогнозуванням визначальних показників її функціонування у майбутніх періодах;

- об'єкти, особливості та різновиди інноваційних відносин;
 - правовий статус, організаційно-правові форми та вимоги до суб'єктів інноваційної діяльності;
 - організаційні форми, умови та правила функціонування інших елементів національної інноваційної системи;
 - інфраструктуру національної інноваційної системи;
 - особливості правового обороту інтелектуальних та інноваційних об'єктів на ринку інновацій.
4. Визнання інноваційної політики окремим напрямком соціально-економічної політики держави зумовлює постановку питання про доцільність створення або виокремлення спеціально уповноваженого органу в сфері інноваційної діяльності, завданням якого повинні визнаватися загальне керування інноваційними процесами в країні, координація діяльності інших державних органів щодо інноваційних питань, формування та забезпечення діяльності національної інноваційної системи. Слід чітко встановити розмежування повноважень між іншими органами, залученими до реалізації інноваційної політики, (Міністерством промислової політики, Міністерством економіки, Міністерством освіти і науки, Державним агентством з інвестицій та інновацій) з виключенням дублювання їх функцій, а також із додержанням принципу логічного взаємозв'язку з самим інноваційним процесом.
5. Визнати доцільним законодавче закріплення наступних дефініцій щодо інноваційної діяльності:
- 1) інноваційний продукт — комплексний об'єкт, який є результатом робіт із доведення об'єкту інтелектуальної власності до стадії впровадження згідно з інноваційним проектом шляхом здійснення дослідно-конструкторських, проектних, технологічних, інженерних, випробувальних та інших робіт з виготовленням дослідних зразків, пробних партій продукції або запровадженням експериментального виробництва, а також складанням технічної документації по виробництву нової продукції, надання нових послуг, що базуються на об'єкті інтелектуальної власності, та/або використанню останнього у виробничому процесі як нової технології, способу, процесу, ресурсу, іншого рішення;
 - 2) інновація — результат інтелектуальної, в тому числі, наукової та науково-технічної, діяльності, оформлений в установленому законом порядку як об'єкт інтелектуальної власності, упроваджений суб'єктом господарювання у виробничий процес згідно з інноваційним проектом із здійсненням науково-дослідних та/або дослідно-конструкторських робіт та виготовленням дослідних зразків, пробних партій продукції та/або запровадженням експериментального виробництва;
 - 3) інноваційна продукція — нові або суттєво удосконалені товари або послуги, які випускаються (надаються) в результаті впровадження об'єкту інтелектуальної власності як інновації у виробничій сфері відповідно до інноваційного проекту;
 - 4) інноваційна розробка — комплексний об'єкт, який виступає результатом робіт з розробки заходів та засобів впровадження об'єкту інтелектуальної власності з проведенням його грошової оцінки, що припу-

- скає оформлення комплекту документів щодо реалізації останнього певним способом із визначенням технічних, технологічних, фінансових (інвестиційних), організаційних, правових та інших необхідних параметрів (інноваційного проекту), а також надання супроводжуючих його виконання та/або додаткових послуг.
6. Враховуючи, що інноваційні об'єкти становлять собою комплексні явища, які охоплюють не лише права на об'єкти інтелектуальної діяльності, а й включають результати робіт та послуги, вміщують інформацію, уособлену в бізнес-планах, інструкціях й іншій документації, зміст договорів на їх передачу чи використання не може вичерпуватися лише умовами про розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності. Вони носять змішаний характер, включаючи елементи різних договорів, що зумовлює необхідність розроблення та закріплення в законодавстві спеціальних правових норм щодо договірних форм розпорядження ними.
 7. Потребують законодавчого закріплення форми та результати впровадження (реалізації) інновацій. Впровадження інновацій може відбуватися шляхом:
 - (а) запровадження випуску нової (суттєво удосконаленої) продукції;
 - (б) застосування за умови традиційного для суб'єкта виробництва нових технологій та/чи обладнання;
 - (в) надання інноваційних робіт, послуг;
 - (г) їх змішаний варіант. Результатами впровадження інновацій слід визнати інноваційну продукцію, інноваційні роботи або послуги, інноваційне виробництво.
 8. Законодавче визначення суб'єктів інноваційної діяльності потребує уточнення. Під суб'єктами інноваційної діяльності пропонується розуміти суб'єктів господарювання (фізичних та юридичних осіб), для яких заняття саме інноваційною діяльністю є основним різновидом господарської діяльності, і головним результатом роботи яких є створення інноваційного продукту та (або) випуск інноваційної продукції. За такого підходу до суб'єктів безпосередньої інноваційної діяльності справедливо віднести: (1) суб'єкти, що доводять об'єкт інтелектуальної власності до стану інноваційного продукту; а також (2) суб'єкти, що впроваджують інновації та/або виробляють інноваційну (інноваційно-містку) продукцію.
 9. В законодавчому порядку слід визнати суб'єктами інноваційної діяльності технологічні парки, оскільки ними проводиться науково-технічна та безпосередньо інноваційна діяльність на систематичній основі, яка спрямована на комерціалізацію результатів наукових досліджень шляхом їх активного впровадження для інтенсифікації процесу отримання доходів від наукової діяльності. Такі обставини свідчать на користь визнання здійснення технопарками господарської, навіть, підприємницької, діяльності. Більше того, за умов покладання на них широких публічно-правових інтересів із піднесення національної промисловості та економіки в цілому така діяльність має носити для технопарків характер основної, й, навіть, виключної, а вони самі — визнаватися суб'єктами зі спеціальним статусом.

10. Організація та налагодження роботи з впровадження результатів інтелектуальної діяльності, створених в рамках державних науково-дослідних та навчальних установ, може бути покладена на єдиний Центр інноваційних технологій (далі — ЦІТ), який може діяти як установа регіонального або загальнодержавного значення. Вихідним принципом діяльності ЦІТ має бути охоплення всіх основних етапів інноваційного процесу після створення результату інтелектуальної діяльності, тобто замикання всіх стадій інноваційного циклу. До предмету діяльності ЦІТ мають входити відповідно до заявленого принципу наступні напрямки:

- 1) *послуги з оформлення та отримання правової охорони результатів інтелектуальної діяльності як об'єктів інтелектуальної власності*: проведення попереднього пошуку в цілях встановлення рівня патентоздатності результатів інтелектуальної діяльності; надання послуг з патентування об'єктів інтелектуальної власності за національною та міжнародною процедурами; аналіз об'єктів інтелектуальної власності на предмет посилення їхнього захисту (за допомогою інших об'єктів інтелектуальної власності або додаткової патентної охорони);
- 2) *послуги з розробки плану комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності*: проведення маркетингових досліджень щодо виявлення стану ринку відповідної продукції; економічний аналіз об'єктів інтелектуальної власності з встановлення ступеню готовності до безпосереднього впровадження; розробка інноваційного проекту; складання бізнес-плану;
- 3) *супроводжуючі послуги з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності*: оцінка майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності; послуги із ведення бухгалтерського обліку зазначених нематеріальних об'єктів; сертифікація інноваційного продукту; реклама; пошук потенційних партнерів та інвесторів інноваційного проекту; аналіз комерційних пропозицій; розробка заходів щодо комерційної безпеки реалізації інноваційних проектів;
- 4) *юридичне супроводження життєвого циклу інноваційного продукту*: підготовка договорів (цивільних; трудових) з авторами, розробниками об'єктів інтелектуальної власності; розроблення локальних нормативних актів із питань використання та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності; підготовка угод з питань комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності; захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судових інстанціях;
- 5) *консультації*;
- 6) *інформаційні послуги*;
- 7) *науково-аналітична, науково-дослідна діяльність*, в тому числі, аналіз законодавства в сфері інтелектуальної власності та інноваційної діяльності, зокрема: напрацювання пропозицій та рекомендацій з удосконалення стану правового регулювання відносин в сфері інтелектуальної власності та інноваційної діяльності; розроблення наукових методик з окремих питань створення, використання та управління майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності та інноваційними проектами;

8) участь у міжнародному співробітництві в сфері інтелектуальної власності та обмін науково-технічною інформацією.

На виконання поставлених завдань ЦІТ має набути статусу самостійної юридичної особи, засновниками якої можуть, і повинні, на наш погляд, виступити відповідно до спеціалізації заклади Академії наук України та вищі навчальні заклади.

11. Функціонування інноваційного ринку ставить завдання розробки господарського договору нового типу — договору на управління інтелектуальними активами. Необхідність правової формалізації цього типу господарських відносин дозволить оптимізувати відносини дуже важливої ланки інноваційного ринку, що опосередковує процес трансформації об'єкту інтелектуальної власності в інноваційний продукт.
12. Спрямувати зусилля господарсько-правової науки на дослідження особливої організаційно-правової форми спеціального для інноваційного ринку суб'єкта господарювання — компанії з управління інтелектуальними активами, що має стати важливим елементом інфраструктури інноваційного ринку.
13. З метою узагальненого, узгодженого та системного правового забезпечення функціонування національної інноваційної системи слід розробити та прийняти комплексний нормативно-правовий акт — Інноваційний кодекс України, який має регулювати інноваційні правовідносини, що складаються протягом повного інноваційного циклу, а також ті, що пов'язані з організаційним, фінансовим, правовим забезпеченням, стимулюванням, управлінням та контролем інноваційних процесів.
14. В Інноваційному кодексі мають отримати закріплення наступні питання:
 - а) принципи та вихідні засади регулювання національної інноваційної системи;
 - б) визначення національної інноваційної системи, її структурних елементів;
 - в) механізми та заходи державного регулювання інноваційної сфери;
 - г) визначення особливостей та різновидів інноваційних відносин в рамках функціонування національної інноваційної системи;
 - г) встановлення об'єктів інноваційних відносин, зокрема, визначення таких понять, як "інновації", "інноваційний продукт" та "інноваційна продукція", їх кваліфікаційних критеріїв, розмежування та співвідношення з об'єктами інтелектуальної власності, класифікація інновацій (інноваційних продуктів);
 - д) закріплення правового статусу суб'єктів інноваційної діяльності, їх організаційно-правових форм, видів та основних вимог;
 - е) визначення інших суб'єктів інноваційних відносин із зазначенням особливостей їх діяльності, пов'язаної із реалізацією інноваційних проектів;
 - є) закріплення форм участі держави та територіальних громад в інноваційних відносинах зі встановленням принципів розподілу прав на об'єкти інтелектуальної власності та інноваційні об'єкти, створені державними (комунальними установами) або за рахунок коштів державних (місцевих) бюджетів;
 - ж) оформлення інноваційної інфраструктури, виокремлення правових

- засобів, механізмів та форм її функціонування;
- з) встановлення засад функціонування інноваційного ринку із визначенням його організаційно-правових форм та особливостей зобов'язальних відносин, що на ньому складаються.

**ПЛАН
ПЕРШОЧЕРГОВИХ ЗАКОНОПРОЕКТНИХ РОБІТ
У СФЕРІ СТИМУЛЮВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

1. Розробити та прийняти **Концепцію забезпечення інноваційного розвитку України**, а на її основі розробити та прийняти єдину **генеральну програму інноваційного розвитку України на довгостроковий період**. Така програма має бути покладена в основу розробки цілої низки більш конкретизованих державних програм в тому числі галузевих, науково-технічних, короткострокових та інших, як базовий документ, що фокусує в собі державну стратегію інноваційного розвитку економіки України на довгостроковий період.
2. Внести зміни та доповнення до Закону України "Про державне прогнозування і розробку програм економічного і соціального розвитку" в напрямку регламентації: по-перше, довгострокових програм, як таких, по-друге, **програм інноваційного розвитку, як окремого типу державних програм, міжгалузевого та галузевого значення**, і по-третє, обов'язкової фіксації в таких програмах індикаторів успішності їх виконання і юридичної відповідальності посадових осіб за бездіяльність і некваліфіковане управління в сфері виконання названих програм.
3. Провести роботу з доопрацювання регулювання інноваційної діяльності на рівні кодексів та законів з метою законодавчої систематизації правових засобів державного регулювання інноваційних відносин, зокрема, доповнити ст.10 Господарського Кодексу України нормою про інноваційну політику держави, та внести відповідні доповнення до глави 34 Господарського Кодексу України "Правове регулювання інноваційної діяльності".
4. Розробити нову редакцію Закону України "Про інноваційну діяльність" з урахуванням рекомендацій конференції і враховуючи сучасні науково-теоретичні розробки, зокрема щодо складу інноваційних правовідносин, етапів інноваційної діяльності, особливостей сучасної інфраструктури інноваційного ринку включаючи такі її суб'єкти як компанії із управління інтелектуальними активами, нових комплексних видів інноваційних продуктів як, наприклад, технології та нового розуміння особливостей, складу та змісту господарсько-правових засобів стимулювання інноваційної діяльності.
5. Створити робочу групу з розробки концепції та макету **Інноваційного Кодексу України**, який би на законодавчому рівні систематизував весь блок законодавчого регулювання інноваційної діяльності, визначив би напрямки подальшого законодавчого та підзаконного регулювання, а також встановив би правові системно-структурні зв'язки з іншими бло-

ками законодавства в сфері регулювання економічних відносин.

6. Розробити і прийняти окремий Закон України "Про управління інтелектуальними активами", яким передбачається регламентувати особливості нової організаційно-правової форми — компаній з управління інтелектуальними активами, відносин між такими компаніями та державою; договірно-правового забезпечення їх відносин як з довірцями прав інтелектуальної власності, так і з суб'єктами, що впроваджують створений в результаті такого управління інтелектуальний продукт, а також відносини з іншими суб'єктами на інноваційному ринку.
7. Розробити і прийняти окремий Закон України "Про державну підтримку інноваційної діяльності у пріоритетних галузях економіки України", що передбачив би конкретизацію тих засобів державного регулювання, що реально могли б застосовуватись державою, з огляду на її адміністративні, регулятивні та фінансові можливості у названих галузях економіки, з урахуванням їх специфіки.
8. Розробити проект змін до щойно прийнятих законів України "Про державне регулювання діяльності в сфері трансферу технологій" та "Про управління об'єктами державної власності" в напрямку удосконалення їх законодавчої техніки, забезпечення національних економічних інтересів, найбільш повного охоплення сфери регулювання відповідних відносин.
9. Створити робочу групу з розробки проекту постанови Кабінету Міністрів України "Про захист національних економічних інтересів в інноваційній діяльності", в якому передбачити організаційні законодавчі та фінансові заходи щодо протидії або нейтралізації відтоку українських спеціалістів за кордон, залученню іноземних та вітчизняних застарілих, екологічно-шкідливих та тупикових технологій, безконтрольній та економічно не вигідній передачі вітчизняних інтелектуальних активів за кордон, неефективному використанню вітчизняних інноваційних продуктів тощо.
10. Внести зміни до законів в сфері охорони права інтелектуальної власності, зокрема "Про авторське право і суміжні права", "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на промислові зразки", "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем", "Про охорону прав на знаки для товарів та послуг", "Про охорону прав на сорти рослин", виходячи з необхідності узгодження законодавчого регулювання питань цієї сфери з регулюванням впровадження результатів інтелектуальної діяльності у виробництво з метою належного забезпечення їх охорони відповідно до вимог Світової організації торгівлі (СОТ) і зокрема, Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS).
11. Внести зміни до законів про регулювання відносин в інформаційній сфері, зокрема законів "Про інформацію", "Про захист інформації в автоматизованих системах", "Про інформаційні агентства" для дієвості використання інформації як об'єкту прав та її обігу.
12. Внести зміни до законів, до сфери регулювання яких відносяться питання наукової діяльності та її результатів, зокрема законів "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про наукову і науково-технічну

експертизу", "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків", "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки", "Про особливості правового режиму майнового комплексу Національної академії наук України" із запропонованими правовими механізмами набуття результатами наукової діяльності придатності до ринкового обігу, змін правового режиму майна наукових організацій та порядку здійснення ними комерційної діяльності.

Розробити нормативно-правові акти з питань реалізації прав держави на результати наукової та науково-технічної діяльності, запропонувати зміни щодо вдосконалення порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань.

13. Внести зміни до законодавства про освітню діяльність, зокрема до Закону "Про вищу освіту" щодо розвитку вузівської науки та запровадження ринкових засад практичної реалізації результатів наукових досліджень із врахуванням інноваційних процесів у підготовці спеціалістів під час формування програм навчальних дисциплін.
14. Внести зміни до законів "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", "Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій" щодо вдосконалення регулювання інноваційної діяльності.
15. Внести зміни до законів, що регулюють питання інфраструктури інноваційної діяльності, зокрема про спеціальні економічні зони і створення технологічних парків, зони спецрежимів. Необхідно внести зміни до Закону України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон", прийняти заходи щодо подальшого функціонування вільних економічних зон України, а також створити сприятливі умови інвесторам, спростити процедуру реєстрації інвестиційних проектів, звітності, створити й удосконалити інфраструктуру тощо.
16. З метою забезпечення ефективної реалізації людського потенціалу у створенні інноваційної продукції та діяльності інноваційних підприємств включити до проекту Трудового кодексу під час підготовки його до другого читання у Верховній Раді України норми щодо особливостей прийняття на роботу (у тому числі професійного росту), припинення трудових відносин із працівниками інноваційних підприємств; особливостей робочого часу та часу відпочинку, нормування та оплати праці у створенні інноваційної продукції тощо.
17. Відповідно до Указу Президента "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року "Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України" від 11 липня 2006 року № 606/2006), розробити законопроект "Про стимулювання інноваційної діяльності та виробництва високотехнологічної продукції в Україні" зі внесенням відповідних змін до законів "Про податок на додану вартість", "Про оподаткування прибутку підприємств" та "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами".
18. Врахувати інноваційну спрямованість в галузі оподаткування під час розробки проекту Податкового кодексу України. Внести зміни до Зако-

ну України "Про оподаткування прибутку підприємств" з урахуванням єдиних методологічних підходів до оцінки інноваційного потенціалу підприємств та установ, територіальних кластерів, корпоративних та сітьових бізнес-структур, окремих накопичень ресурсів та регіону в цілому, а також моніторингу їхнього функціонування та формування інноваційних рейтингів.

19. У зв'язку зі створенням Державного агентства з інвестицій та інновацій і реструктуризацією державного управління в цій сфері внести зміни до законодавства для відповідного забезпечення виконання ним своїх функцій щодо:

- підпорядкування Держінвестицій та порядку здійснення контролю за його діяльністю, скасувавши наказ Мініекономіки від 3 липня 2006 року № 232 "Про спрямування і координацію Міністром економіки України діяльності Державного агентства України з інвестицій та інновацій";
- координації функцій усіх органів державної влади для забезпечення виконання Держінвестицій своїх функцій та завдань;
- удосконалення порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів;
- відносин із Українською державною інноваційною компанією та створення інших фінансових установ (їх системи) для забезпечення фінансування інноваційної діяльності;
- здійснення громадського контролю за діяльністю Держінвестицій та його відносин з відповідною суспільною інституцією, наприклад, із Громадською радою з питань науки, інноваційного розвитку та інтелектуальної власності, що було утворено при Міністерстві освіти і науки України наказом від 26 травня 2005 року № 314 та Національною радою з інноваційного розвитку України як дорадчого органу при Президентові України, створеної Указом Президента України від 18 серпня 2006 року № 691/2006. При формуванні складу такого громадського органу потребують врахування інтереси широких верств науковців та фахівців у сфері права, інтелектуальної власності, фінансів тощо;
- організацію робіт з інформаційного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності, після передання цих функцій від Київського ЦНТЕІ до Держінвестицій як головної організації;
- опрацювання різних методичних рекомендацій, як то: процесу розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого та регіонального рівнів, проведення експертизи проектів створення інноваційних структур, оцінки майнових прав інтелектуальної власності тощо.